

ՀՀ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

EIMC N17-1/16
Տարեկան 2016

ՀԱՅԷԿՈՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳ

(ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ)

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

• ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ

<http://www.armmonitoring.am>

Բովանդակություն

ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ.....	4
Երևան.....	4
Գյումրի.....	9
Վանաձոր.....	10
Ալավերդի.....	11
Հրազդան.....	14
Արարատ.....	17
Մթնոլորտային օդի դիտարկումները հանրապետության տարբեր բնակավայրերում....	18
«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր (EMEP)».....	22
Մթնոլորտային օդում որոշվող ցուցանիշների ցանկ.....	25
Մթնոլորտային օդում որոշ աղտոտիչների ՍԹԿ-ներ.....	26
«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն» արտահայտությունների սահմանումը.....	27

**ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԵՎ
ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՐԴԻ ՈՐԱԿԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ**

ՄԱՍՇՏԱԲ 1 : 1 350 000

- Բնակավայրեր, որտեղ իրականացվում է մթնոլորտային օդի գետնամերձ շերտի մոնիտորինգ
- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ

Մակերևութային ջրերի մոնիտորինգի դիտակետերն ու համարները

- 28 *գետերի*
- 129 *լճերի և ջրամբարների*

ՕՂԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ

2016 թվականի ընթացքում օդային ավազանի որակի դիտարկումներ կատարվել են հանրապետության Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Կապան, Քաջարան, Չարենցավան, Մարտունի քաղաքներում և Սյունիք գյուղական համայնքում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործել է պասիվ նմուշառման 216 դիտակետ և 16 ստացիոնար դիտակայան, որոնցից 6 ստացիոնար դիտակայանում (Երևան և Ալավերդի քաղաքներում) կատարվել են շուրջօրյա ավտոմատ դիտարկումներ:

Գործող 16 դիտակայանի միջոցով ակտիվ եղանակով վերցված օդի 17171 փորձանմուշում որոշվել են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի և գետնամերձ օզոնի պարունակությունները: Երևան քաղաքի փոշու որոշ փորձանմուշներում որոշվել են մետաղների պարունակությունը: Հանրապետության 11 քաղաքում տեղադրված պասիվ նմուշառման 216 դիտակետից ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար վերցվել է օդի 20059 փորձանմուշ: Երևան և Ալավերդի քաղաքներում տեղադրված կայաններում ավտոմատ դիտարկումների միջոցով կատարվել է համապատասխանաբար 338996 և 110797 դիտարկում:

Հիմնական ծրագրի շրջանակներում ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 37230 փորձանմուշ, որոշվել՝ 491060 ցուցանիշ:

Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Կապան, Քաջարան, Չարենցավան, Մարտունի, Ծաղկաձոր քաղաքների և Սյունիք գյուղական համայնքի մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզներն՝ ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների, հասանելի են <http://www.armmonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

Երևան

2016 թվականին Երևան քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների, ածխածնի մոնօքսիդի և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործել է պասիվ նմուշառման 47 դիտակետ և յոթ դիտակայան (№1, №2, №7, №8, №16-1 №18 և №19), որից երկուսում՝ №2 և №18 կատարվել են միայն ակտիվ (24-ժամյա), իսկ մնացած հինգ դիտակայանում (№1, №7, №8, №16-1 և №19)՝ ինչպես ակտիվ, այնպես էլ ավտոմատ դիտարկումներ:

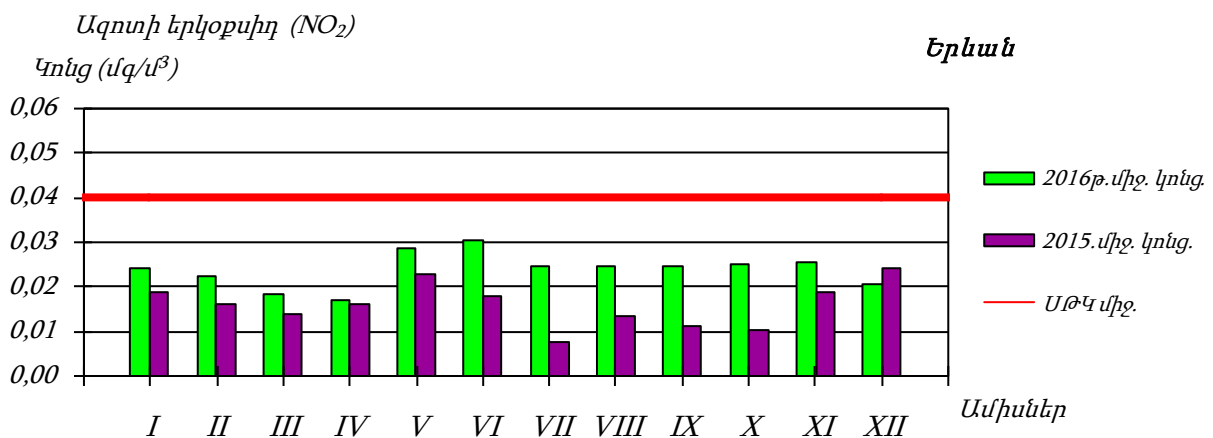
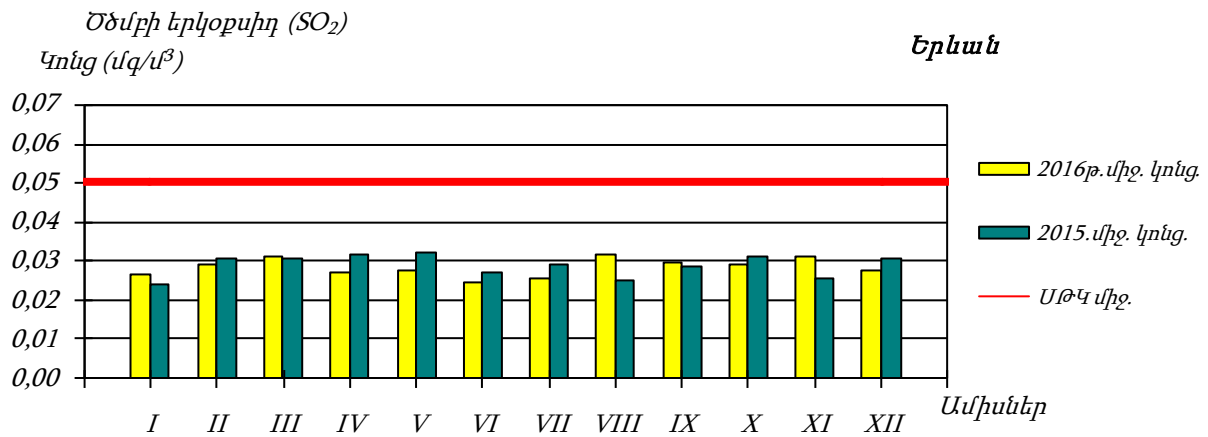
2016 թվականի ընթացքում Երևանում ակտիվ նմուշառմամբ վերցվել է օդի 9509, պասիվ նմուշառմամբ՝ 4169 փորձանմուշ, ավտոմատ եղանակով կատարվել է 338996 դիտարկում: Ածխածնի մոնօքսիդի տարվա առավելագույն կոնցենտրացիան դիտվել է նոյեմբերի 10-ին ժամը 19⁴⁵-ին՝ 13.13 մգ/մ³, ծծմբի երկօքսիդինը՝ փետրվարի 2-ին ժամը 15³⁰-ին՝ 2.93 մգ/մ³ (Կենտրոն համայնք):

Որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները (ՍԹԿ):

Ակտիվ նմուշառման եղանակով դիտարկումների արդյունքները Երևանում.

Որոշվող միացություն (դիտակայանի քանակ)	Դիտարկված առավելագույն կոնցենտրացիա, մգ/մ ³ (դիտակայանի համար)	ՍԹԿ-ից գերազանցումների քանակ		Միջին տարեկան կոնցենտրացիա, մգ/մ ³	ՍԹԿ միջին օրական, մգ/մ ³
		>1 ՍԹԿ	>5 ՍԹԿ		
Ծծմբի երկօքսիդ (7)	0.156 (դիտ. N2)	27	-	0.028	0.05
Ազոտի երկօքսիդ (7)	0.131 (դիտ. N18)	321	-	0.023	0.04
Փոշի (7)	0.603 (դիտ. N19)	328	-	0.095	0.15
Գետնամերձ օզոն (7)	0.036 (դիտ. N1)	1	-	0.005	0.03

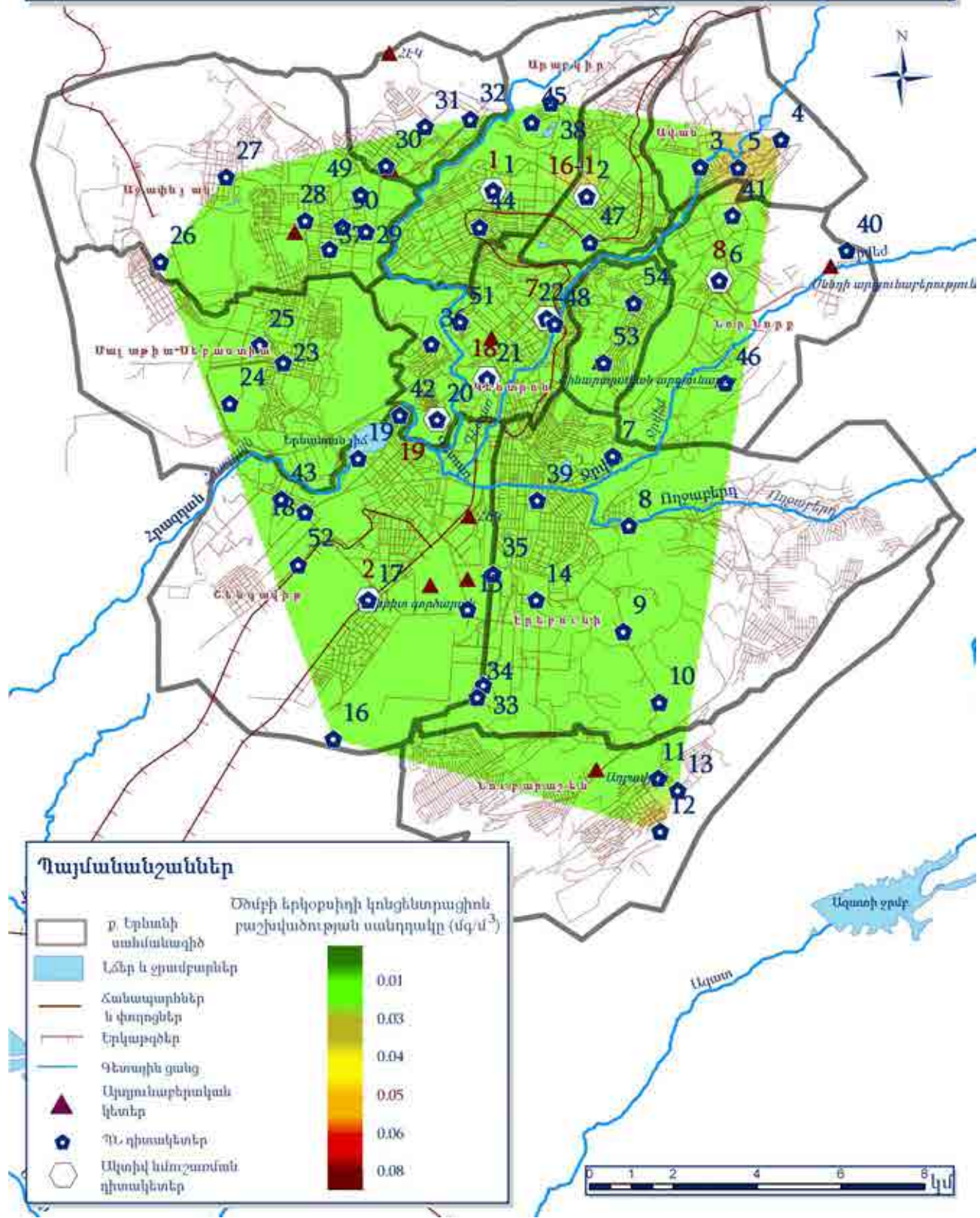
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները (ակտիվ նմուշառում).

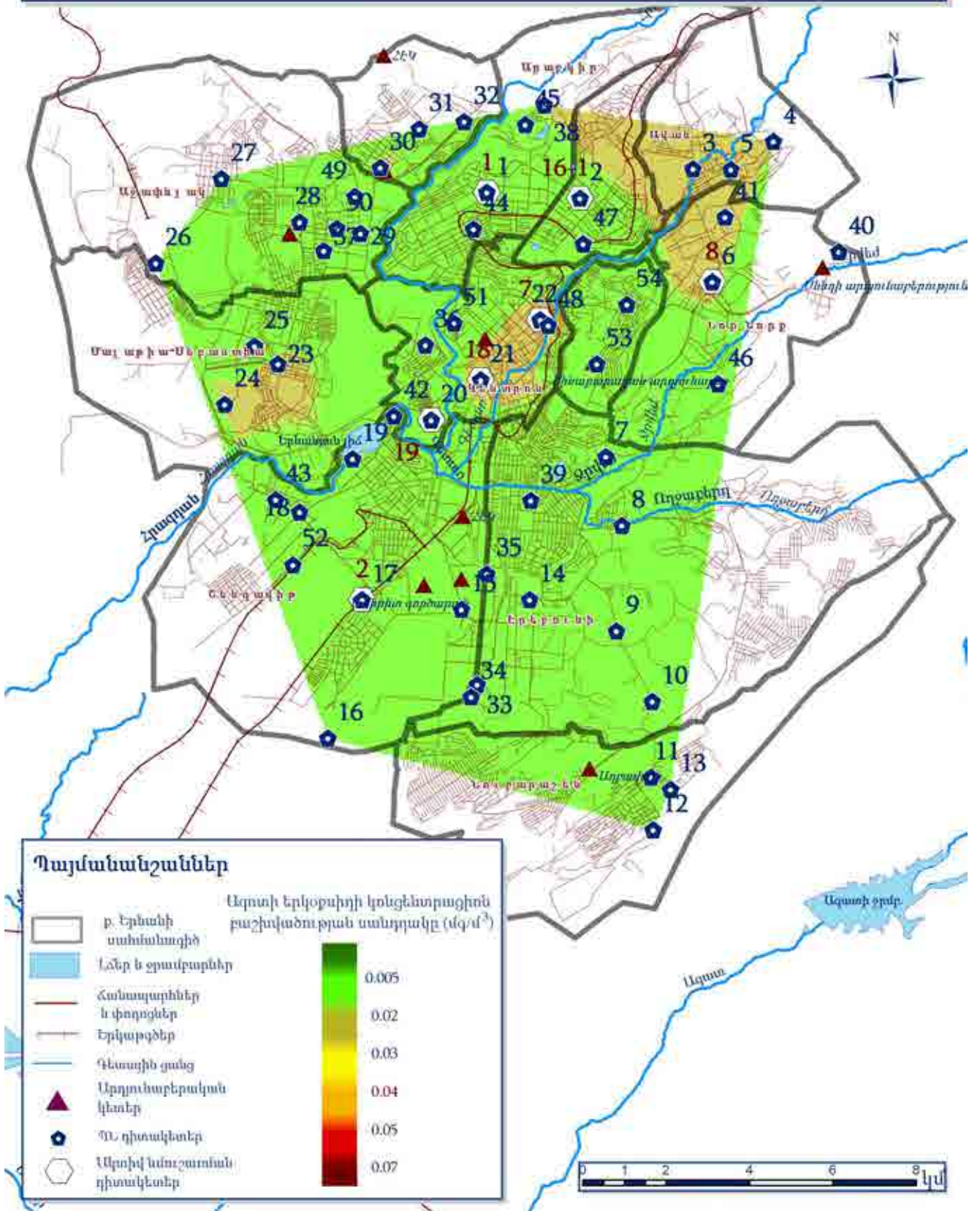
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ընդհանուր փոշու մեջ որոշված ծանր մետաղների
միջին տարեկան կենցենտրացիաները

Ցուցանիշ	Միավոր	Ամիս												Տարեկան
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Fe	մկգ/մ ³	0.11	0.08	0.07	0.18	0.04	0.06	0.14	0.15	0.19	0.20	0.18	0.23	0.14
Co	նգ/մ ³	0.07	0.05	0.16	0.15	0.06	0.04	0.11	0.06	0.11	0.11	0.03	0.13	0.09
Ni	նգ/մ ³	1.72	3.29	2.99	4.18	1.42	2.02	1.30	2.03	4.65	4.89	2.47	1.00	2.66
Cu	մկգ/մ ³	0.011	0.006	0.014	0.010	0.005	0.005	0.017	0.009	0.017	0.010	0.008	0.013	0.011
Zn	նգ/մ ³	54.9	60.8	63.0	86.2	45.7	24.7	25.9	17.3	77.7	27.7	25.5	38.4	45.65
As	նգ/մ ³	0.07	0.04	0.10	0.23	0.05	0.07	0.12	0.11	0.18	0.13	0.11	0.01	0.10
Mo	նգ/մ ³	2.10	4.20	1.67	3.51	1.88	2.71	1.04	1.15	2.06	1.67	0.64	5.76	2.37
Cd	նգ/մ ³	0.08	0.07	0.13	0.13	0.06	0.05	0.12	0.11	0.21	0.11	0.17	0.31	0.13
Pb	նգ/մ ³	3.52	2.14	4.03	5.59	2.29	2.18	2.80	1.55	4.33	6.89	0.81	5.32	3.45

Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասսիվ նմուշառիչների տվյալների/ 2016/ԵՐԵՎԱՆ

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/ 2016/ԵՐԵՎԱՆ

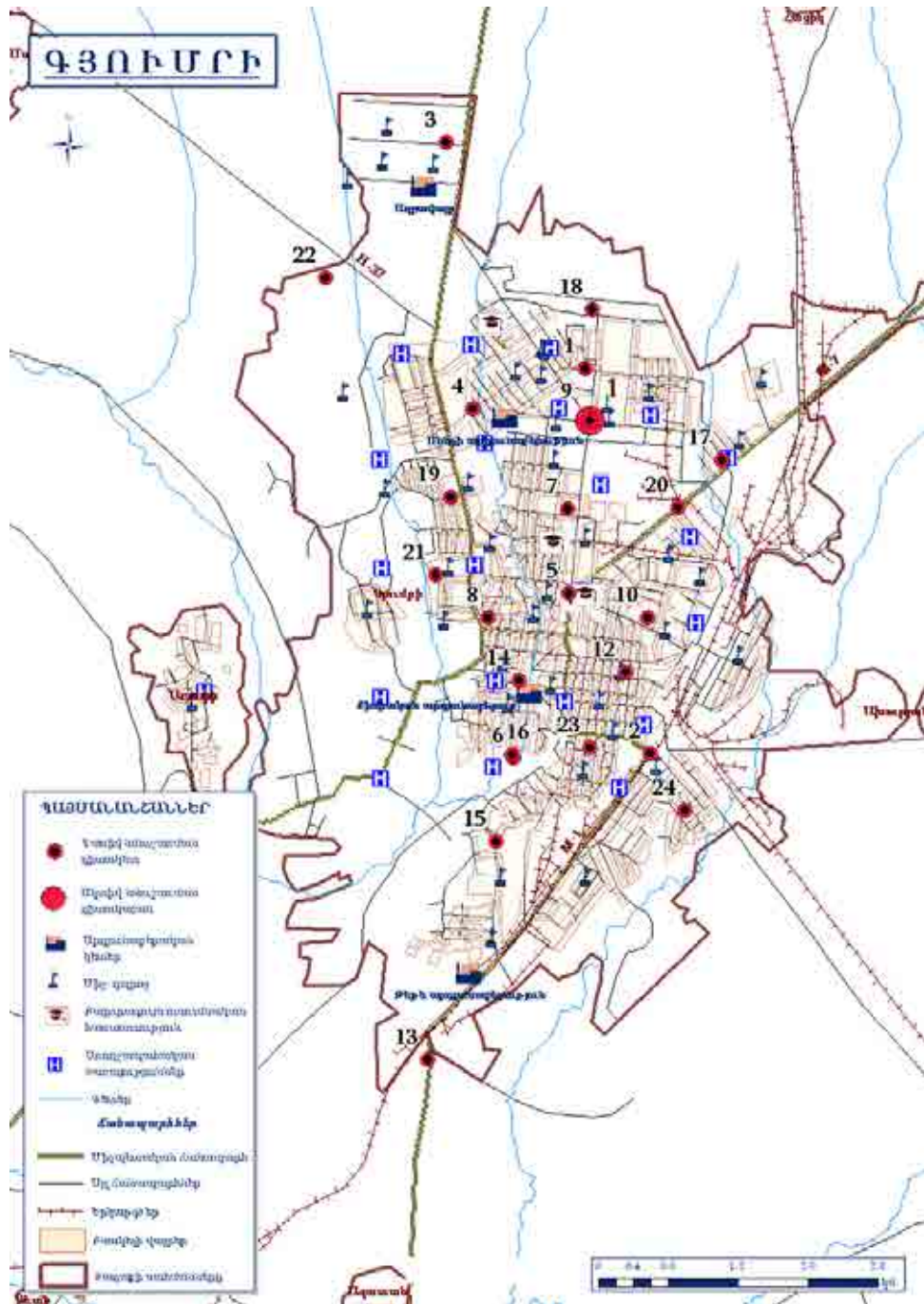

Գյումրի

2016 թվականին Գյումրի քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործել է ակտիվ նմուշառման մեկ դիտակայան և պասիվ նմուշառման 24 դիտակետ:

Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառմամբ վերցվել է օդի 355, իսկ պասիվ նմուշառմամբ՝ 2389 փորձանմուշ:

Ծծմբի երկօքսիդի և փոշու միջին տարեկան կոնցենտրացիաները գերազանցել են համապատասխան ՍԹ-ները 1.4 և 1.2 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹ-ն չի գերազանցել:

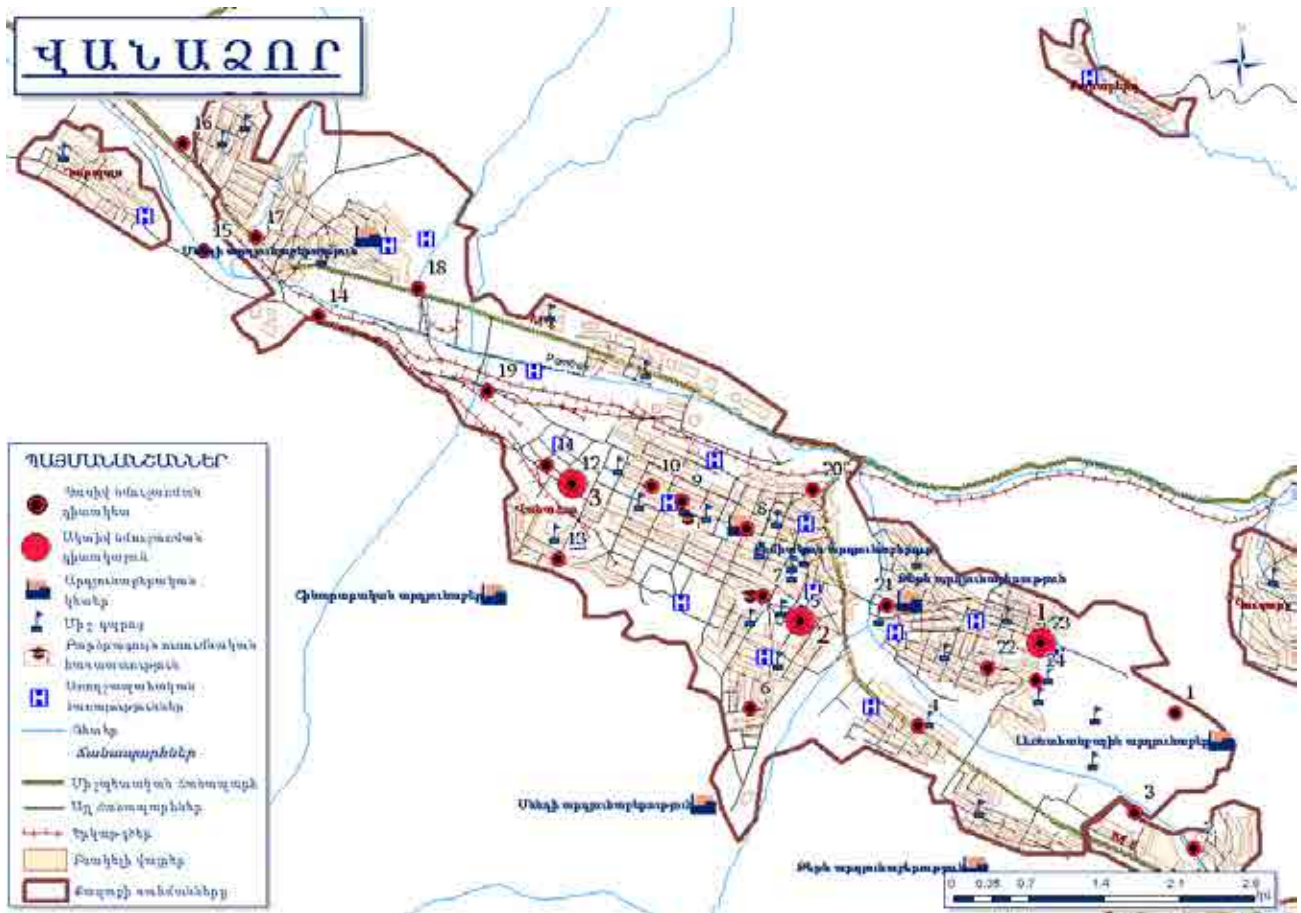

Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: 2016 թվականին քաղաքում գործել է ակտիվ նմուշառման երեք դիտակայան և պասիվ նմուշառման 24 դիտակետ:

Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառմամբ վերցվել է օդի 3189, պասիվ նմուշառմամբ՝ 2384 փորձանմուշ:

Ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 1.4 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի և փոշու միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Ալավերդի

2016 թվականի ընթացքում Ալավերդի քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների և ածխածնի մոնօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործել է ակտիվ նմուշառման երեք դիտակայան և պասիվ նմուշառման 38 դիտակետ:

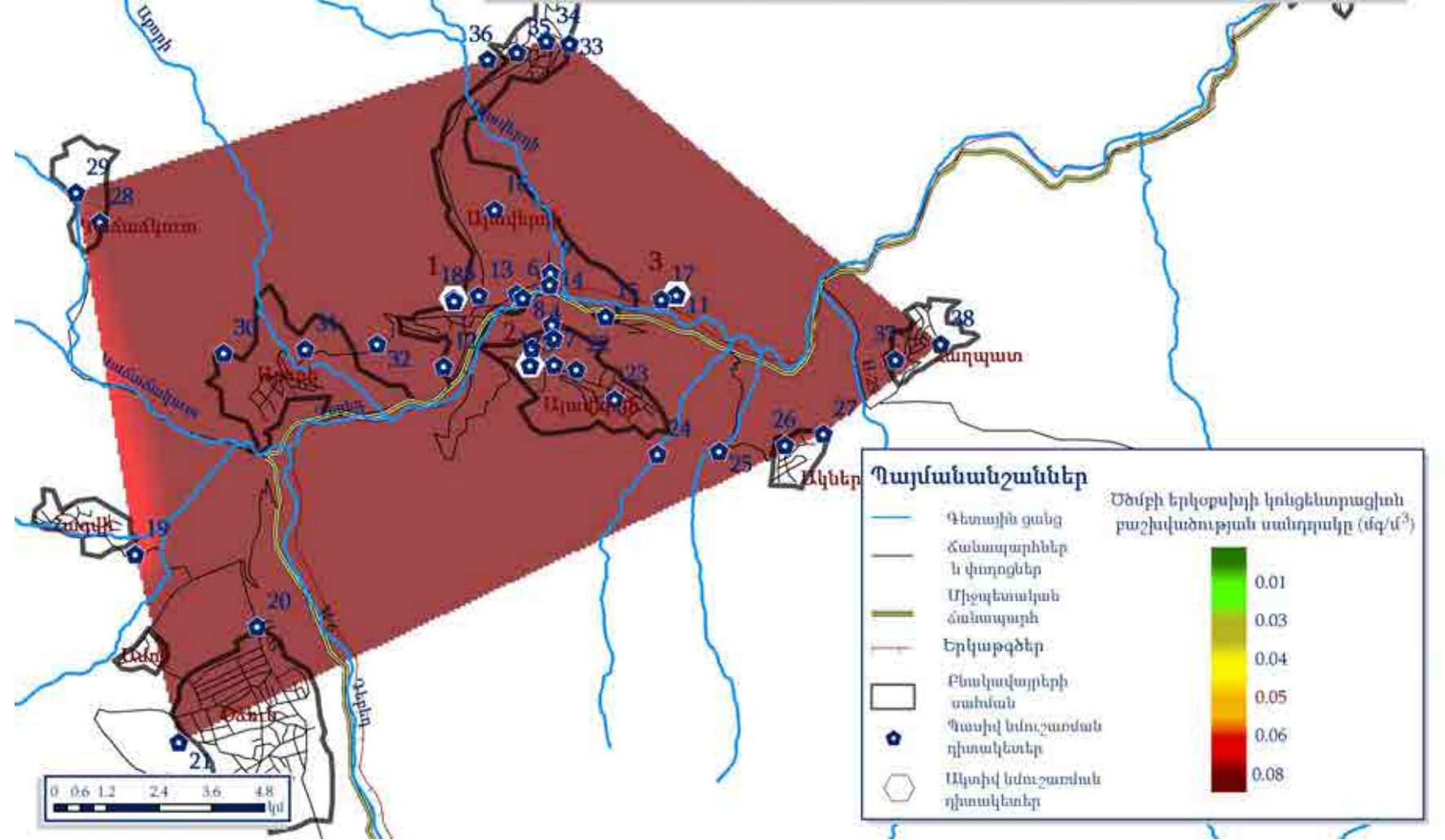
Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառմամբ վերցվել է օդի 2719, պասիվ նմուշառմամբ՝ 3706 փորձանմուշ, ավտոմատ դիտարկումների կայանում կատարվել է 110797 դիտարկում:

Ածխածնի մոնօքսիդի տարվա առավելագույն կոնցենտրացիան դիտվել է սեպտեմբերի 28-ին ժամը 20¹⁵-ին՝ 4.86 մգ/մ³, ազոտի մոնօքսիդինը՝ փետրվարի 26-ին ժամը 23⁰⁰-ին՝ 0.02 մգ/մ³:

Ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան գերազանցել է ՍԹԿ-ն 2.4 անգամ: Որոշված մյուս ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Բենդիկ

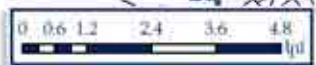
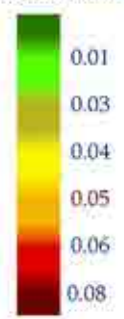
Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/
2016/Ա.Լ.Ա.Վ.Ե.Ր.Դ.Ի

Պայմանանշաններ

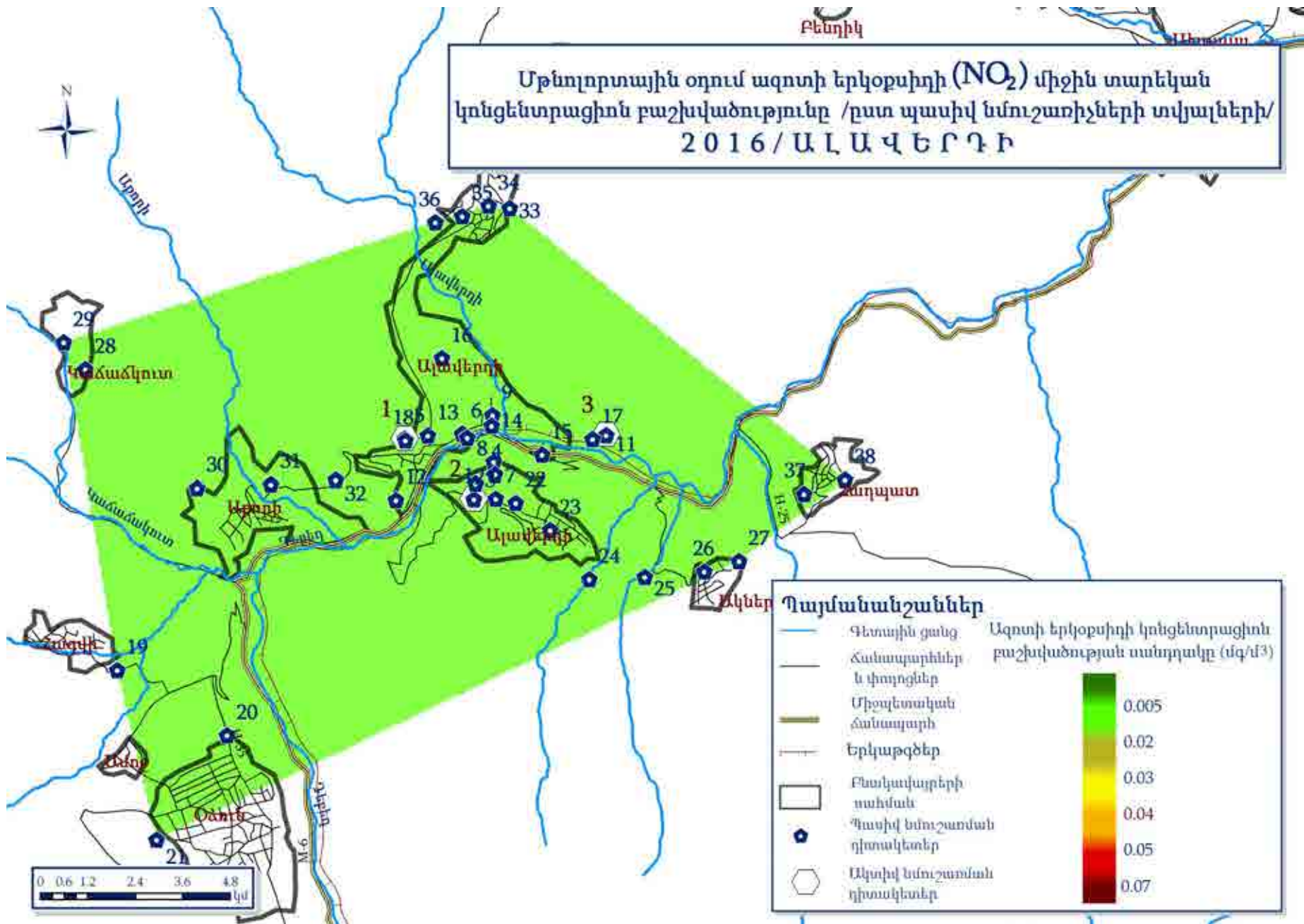
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրերի սահման
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակետեր

Սծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

Բենդիկ

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/ 2016 / Ա Լ Ա Վ Ե Ր Դ Ի

Պայմանանշաններ

- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրերի սահման
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակետեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության աստիճակը (մգ/մ³)

- 0.005
- 0.02
- 0.03
- 0.04
- 0.05
- 0.07

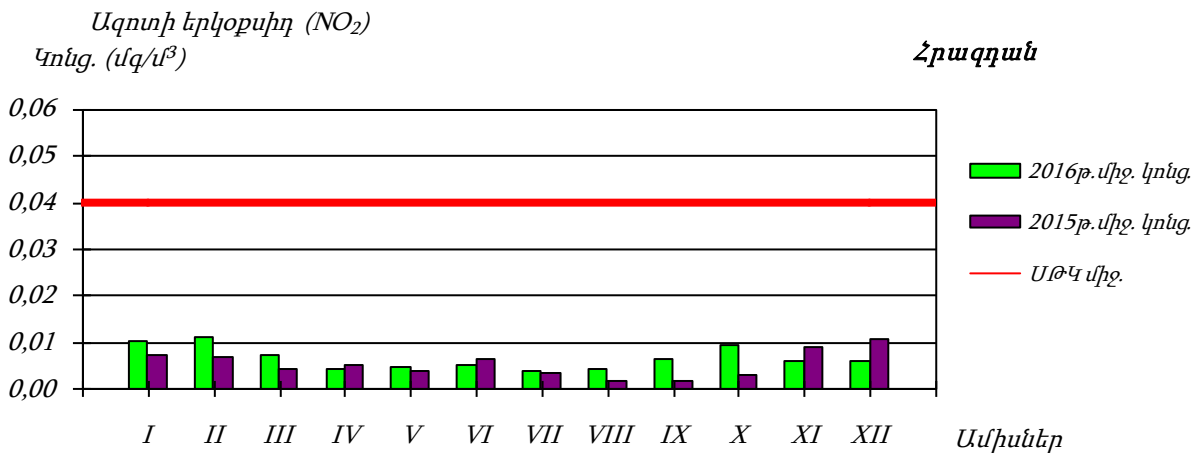
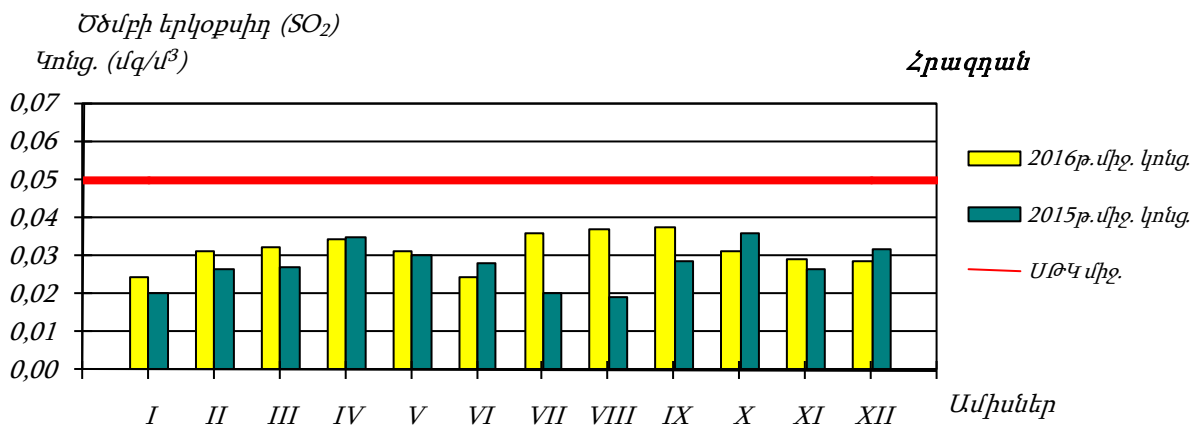
Հրազդան

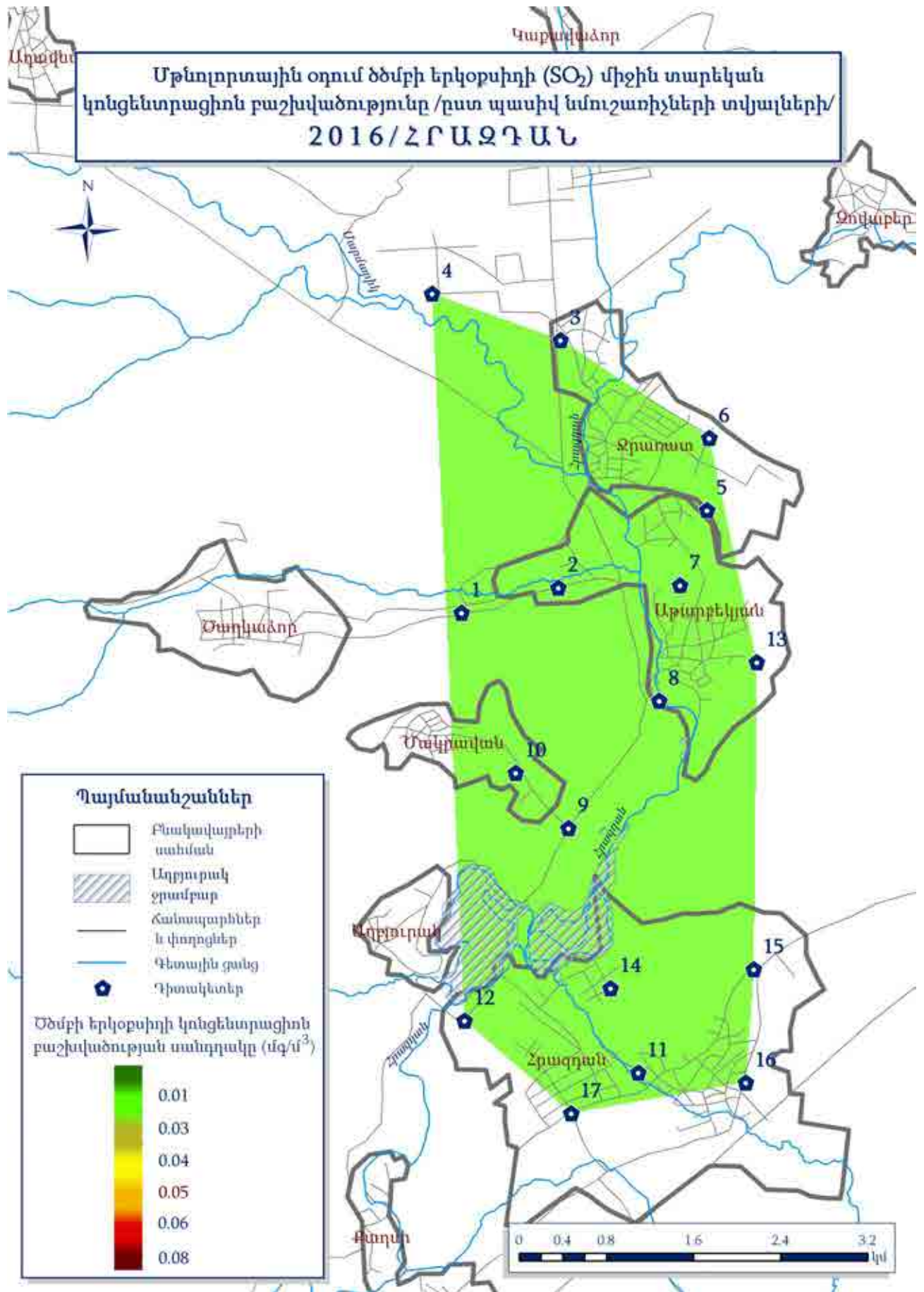
2016 թվականի ընթացքում Հրազդան քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործել է ակտիվ նմուշառման մեկ դիտակայան և պասիվ նմուշառման 17 դիտակետ:

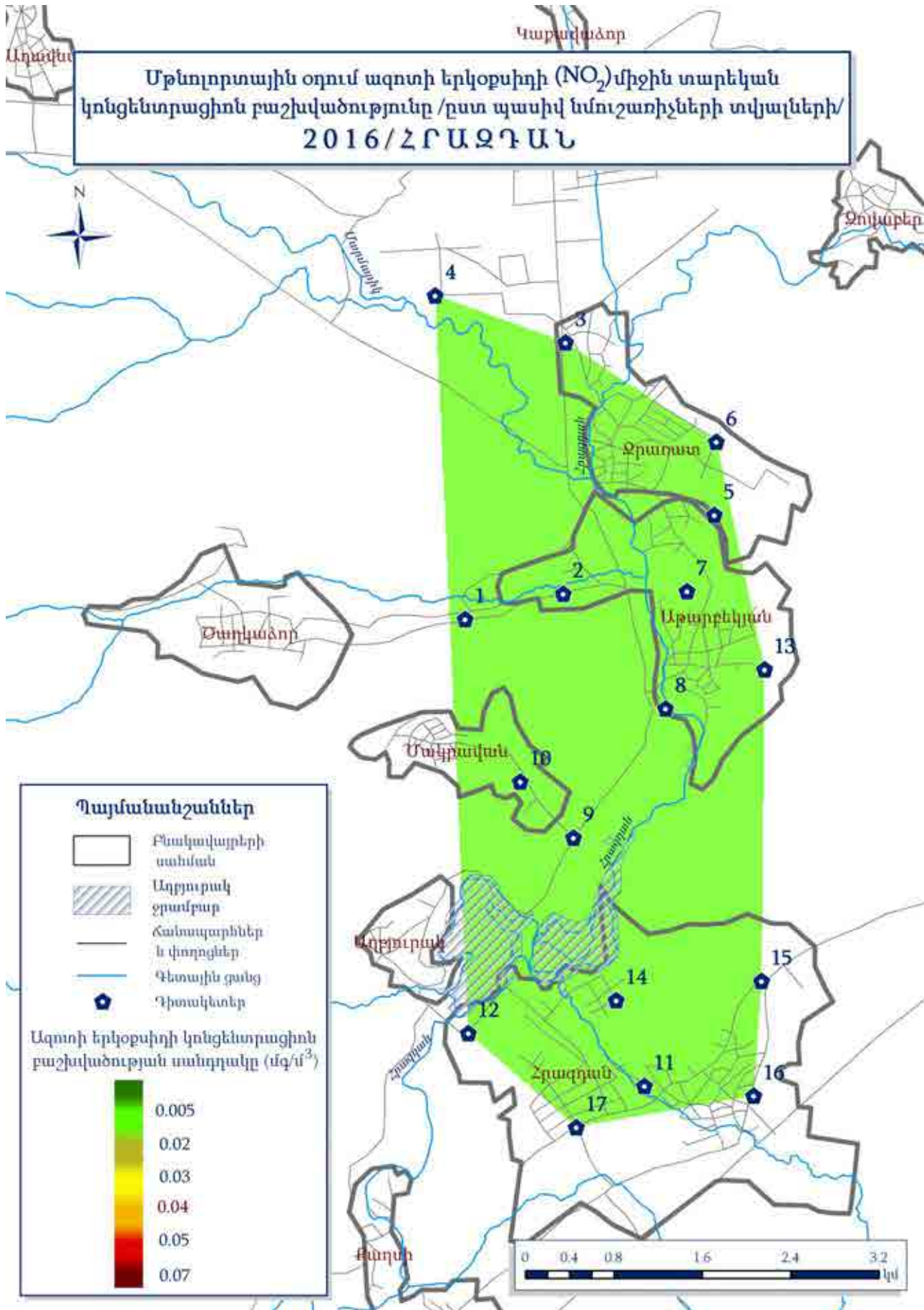
Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառմամբ վերցվել է օդի 1040, պասիվ նմուշառմամբ՝ 1723 փորձանմուշ:

Որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները (ակտիվ նմուշառում).

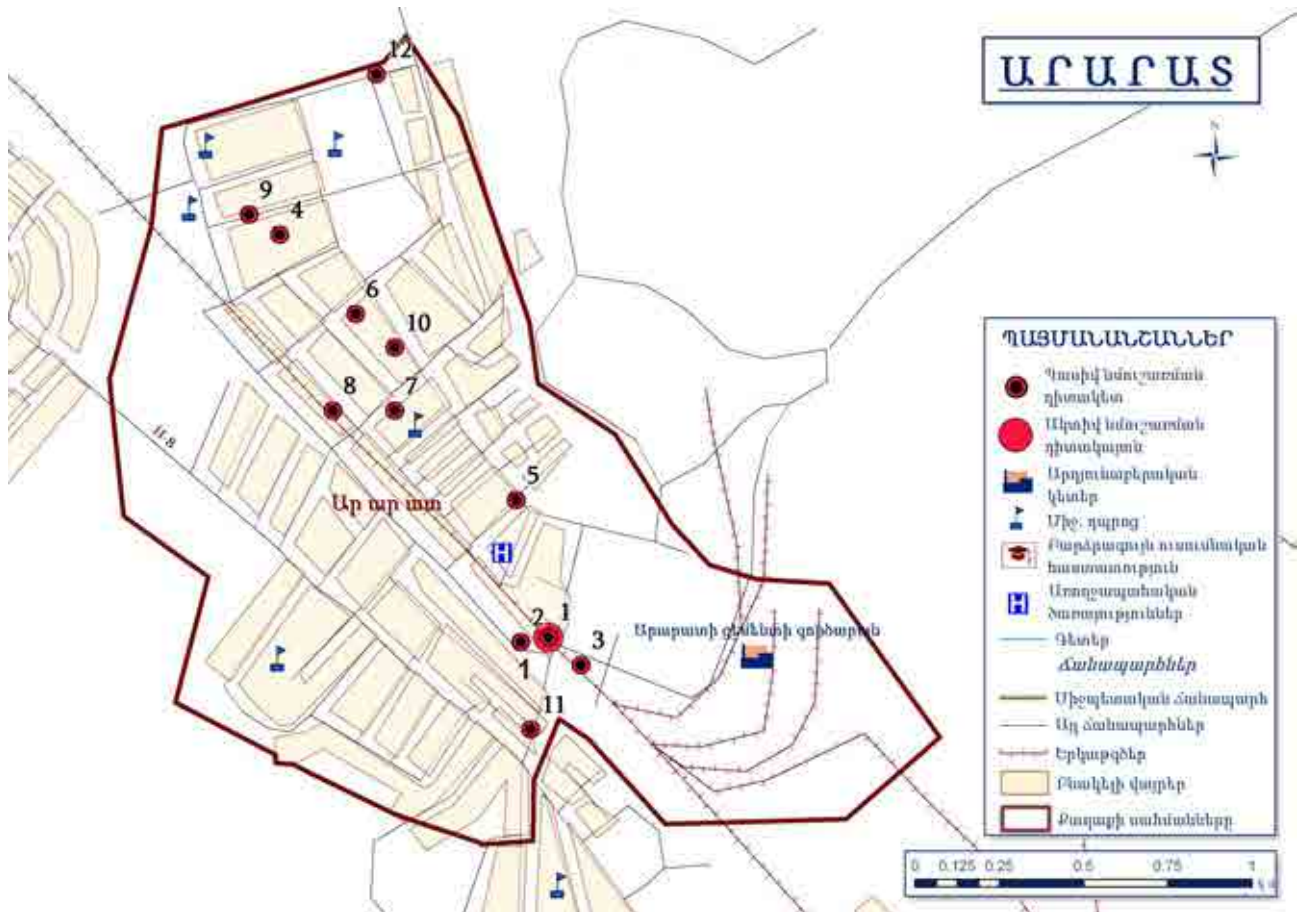

Արարատ

2016 թվականի ընթացքում Արարատ քաղաքում կատարվել են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործել է ակտիվ նմուշառման մեկ դիտակայան և պասիվ նմուշառման 12 դիտակետ:

Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառմամբ վերցվել է օդի 359, պասիվ նմուշառմամբ՝ 1216 փորձանմուշ:

Որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

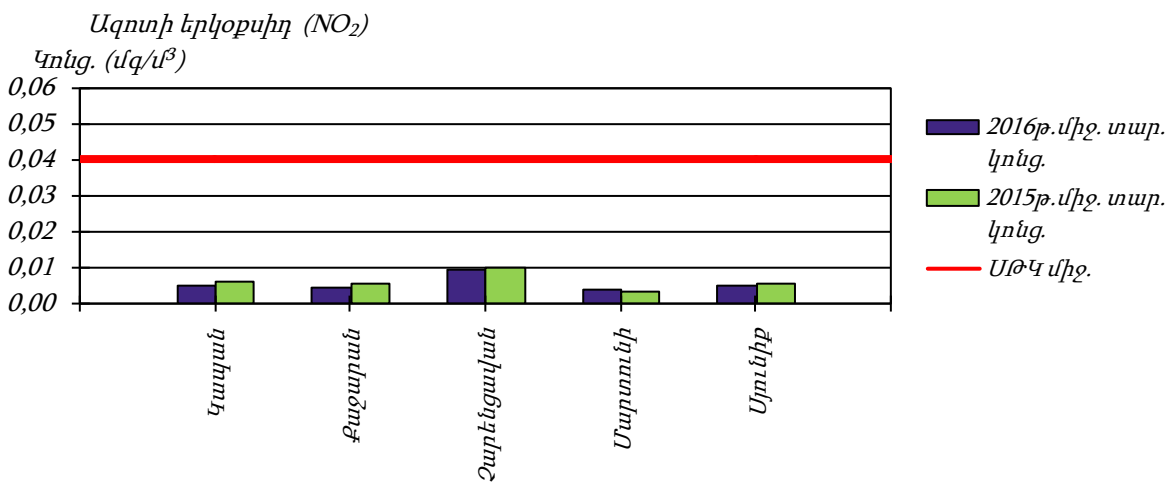
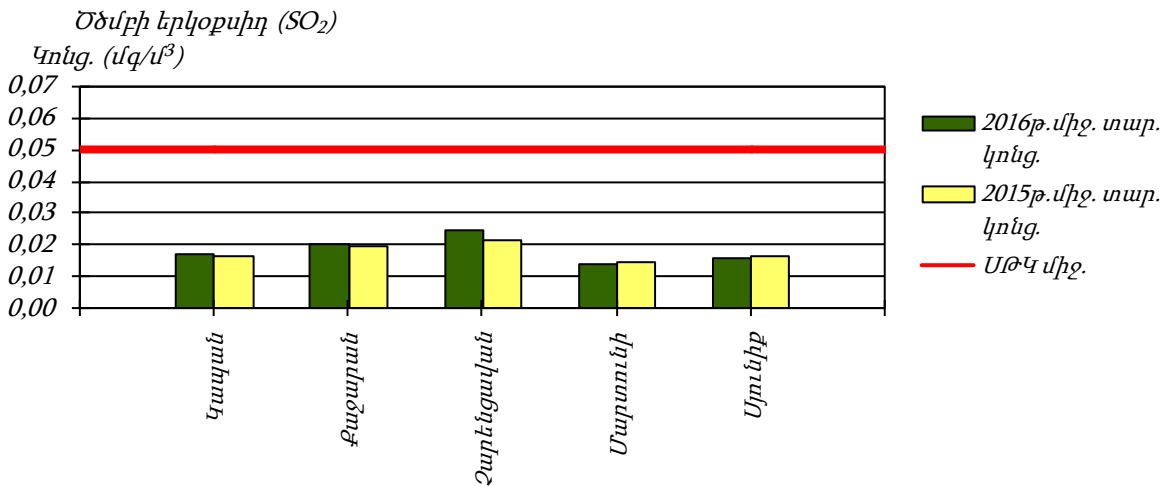
**Մթնոլորտային օդի դիտարկումները հանրապետության տարբեր
բնակավայրերում**

2016 թվականի ընթացքում պասիվ նմուշառիչներով օդային ավազանի դիտարկումներ կատարվել են հանրապետության Կապան, Քաջարան, Չարենցավան, Մարտունի քաղաքներում, Սյունիք գյուղական համայնքում: Վերցված օդի փորձանմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները:

Կապան քաղաքի 11 դիտակետում տեղադրված պասիվ նմուշառիչներով վերցվել է օդի 911 փորձանմուշ, Քաջարան քաղաքի 15 դիտակետից՝ 1228 փորձանմուշ, Չարենցավան քաղաքի 10 դիտակետից՝ 994 փորձանմուշ, Մարտունի քաղաքի 10 դիտակետից՝ 607 փորձանմուշ, Սյունիք գյուղական համայնքի 9 դիտակետից՝ 732 փորձանմուշ:

Նշված բնակավայրերի մթնոլորտում որոշված ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ըստ տարբեր բնակավայրերի (պասիվ նմուշառում)։

Ծաղկաձորում շրջակա միջավայրի որակի մոնիտորինգ

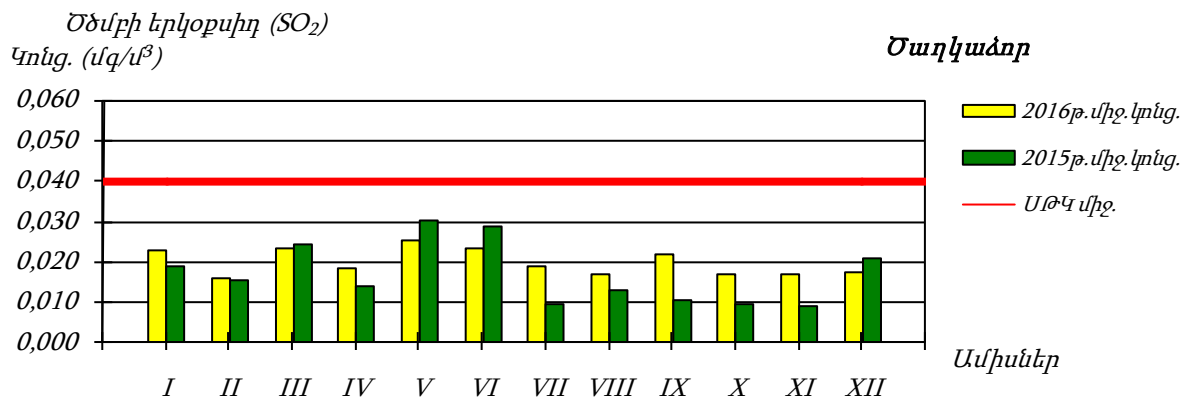
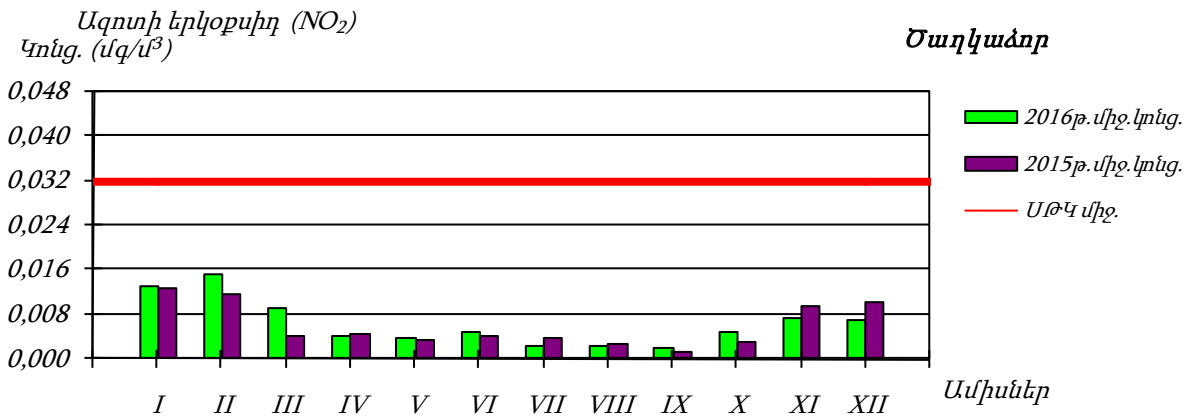
Օդային ավազան

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են ընդհանուր փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է ակտիվ նմուշառման մեկ դիտակայան և պասիվ նմուշառման 14 դիտակետ:

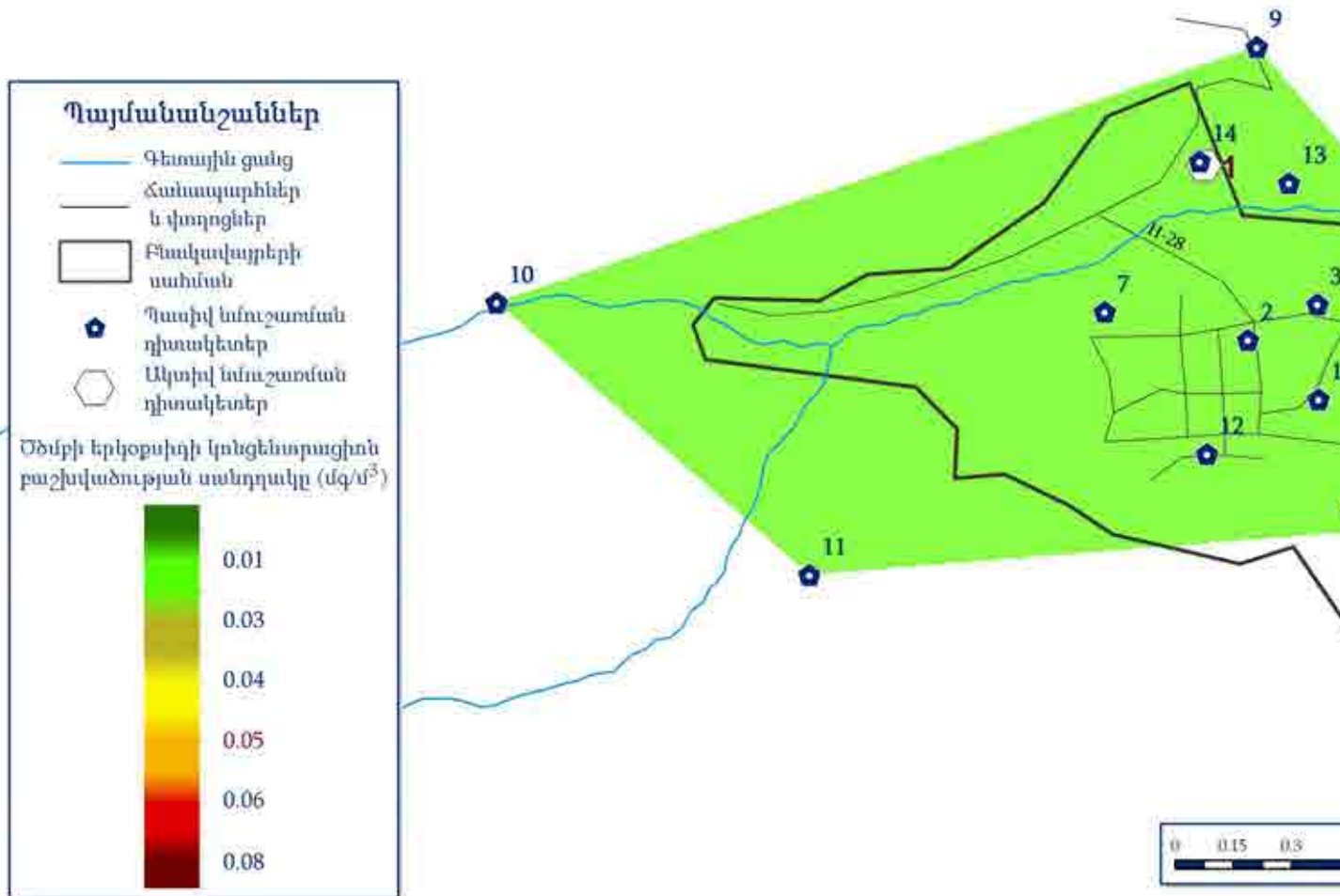
Ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառման եղանակով վերցվել է օդի 1093, պասիվ նմուշառման եղանակով՝ 1428 փորձանմուշ:

Որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

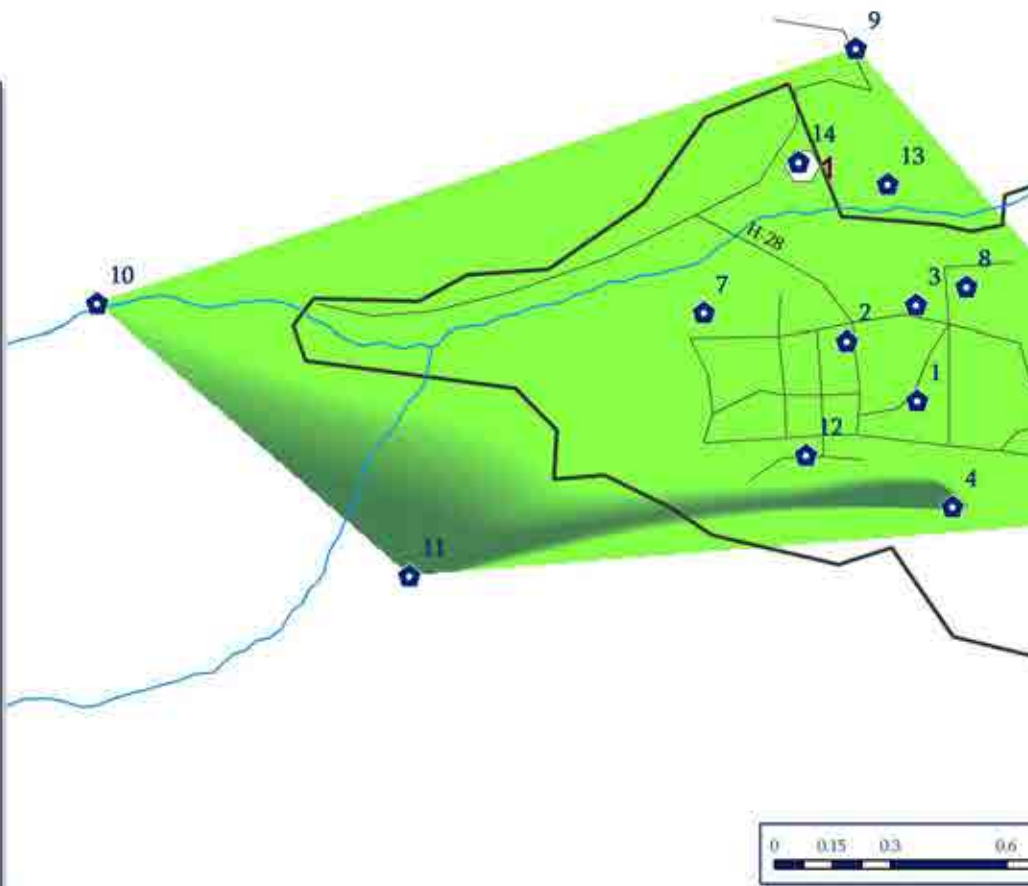
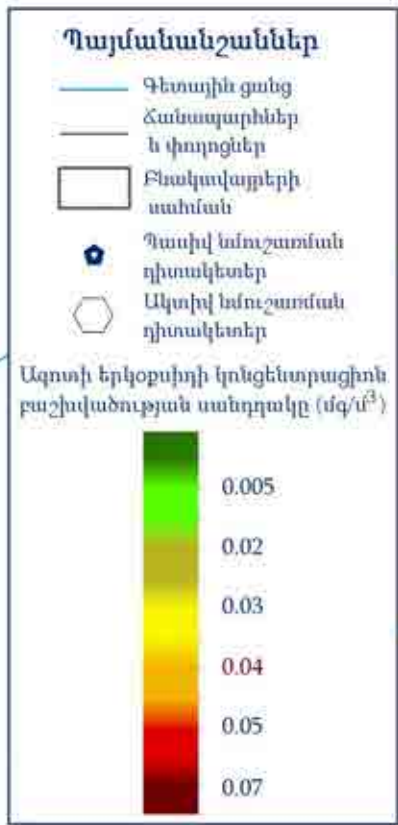
Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները (ակտիվ նմուշառում).

Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/ 2016/ԾԱՂԿԱԶՈՐ

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը /ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/ 2016/ԾԱՂԿԱԶՈՐ

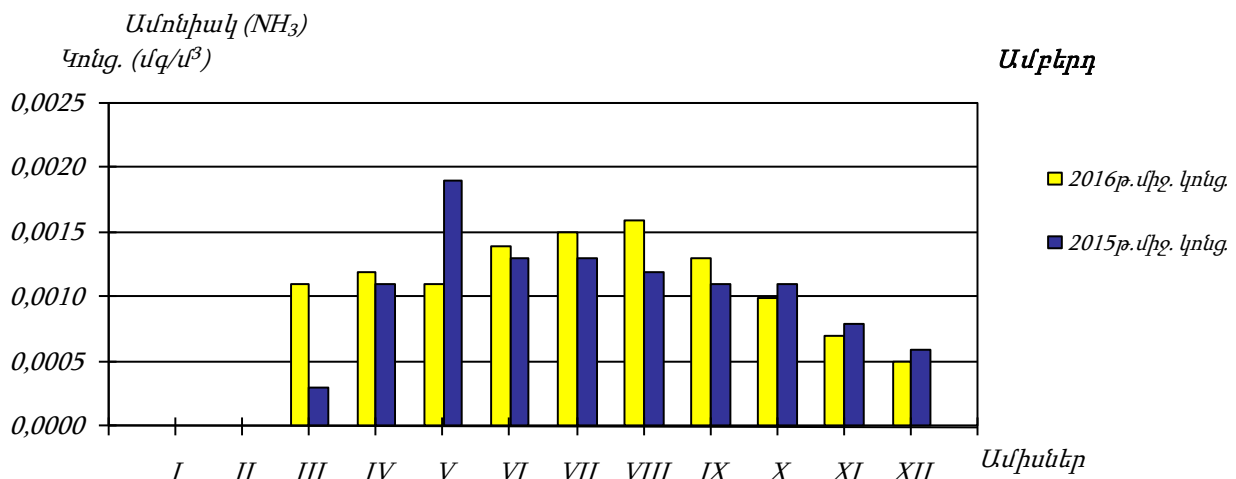
«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր (EMEP)»

Օդային ավազան

Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր ֆոնային կոնցենտրացիաների որոշման նպատակով Ամբերդում տեղադրված կայանում շուրջօրյա ակտիվ նմուշառման եղանակով վերցվել է օդի 767 և փոշու 258 փորձանմուշ, գետնամերձ օզոնի պարունակության որոշման համար կատարվել է օդի 7021 դիտարկում:

Օդի փորձանմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու փորձանմուշներում՝ քլորիդ, նիտրար, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 քիմիական տարրերի պարունակությունները (աղյուսակները ներկայացված են ստորև):

Ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիայի փոփոխությունները.

Ամբերդի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական և միջին տարեկան կոնցենտրացիաները

Ամիս	Կոնցենտրացիաներ (մկգ/մ ³)			
	Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)	Ազոտի երկօքսիդ (NO ₂)	Ամոնիակ (NH ₃)	Նիտրատ իոն (NO ₃ ⁻)
III	0.361	0.351	1.333	0.180
IV	0.491	0.783	1.446	0.282
V	0.243	1.165	1.382	0.225
VI	0.221	1.849	1.679	0.508
VII	0.309	1.996	1.771	0.446
VIII	0.753	1.057	1.922	0.448
IX	0.515	1.726	1.564	0.311
X	0.718	1.600	1.173	0.338
XI	1.425	1.542	0.816	0.414
XII	0.451	1.541	0.602	0.209
Տարեկան	0.549	1.361	1.369	0.336

Ամբերդի փոշում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական և միջին տարեկան կոնցենտրացիաները

Ցուցանիշ	Միավոր	Ամիս										Տարեկան
		III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Քլորիդ իոն	մկգ/մ ³	0.10	0.04	0.16	0.20	0.05	0.06	0.04	0.06	0.05	0.04	0.08
Նիտրատ իոն	մկգ/մ ³	0.98	0.56	0.72	5.61	1.40	1.12	0.45	2.28	2.80	0.98	1.69
Սուլֆատ իոն	մկգ/մ ³	1.32	0.81	1.27	1.58	1.07	2.78	0.78	2.21	1.66	1.10	1.46
Ամոնիում իոն	մկգ/մ ³	0.61	0.42	0.37	1.03	0.66	0.88	0.39	0.68	0.84	0.51	0.64
Na	մկգ/մ ³	0.06	0.06	0.13	0.12	0.02	0.09	0.04	0.04	0.06	0.02	0.06
K	մկգ/մ ³	0.12	0.18	0.60	0.91	0.12	0.18	0.42	0.50	0.10	0.04	0.32
Mg	մկգ/մ ³	0.04	0.02	0.05	0.05	0.01	0.06	0.02	0.03	0.03	0.01	0.03
Ca	մկգ/մ ³	0.65	0.32	0.54	0.51	0.12	0.67	0.24	0.19	0.34	0.10	0.37
Li	նգ/մ ³	0.03	0.02	0.05	0.06	0.01	0.06	0.02	0.03	0.02	0.01	0.03
Ba	նգ/մ ³	1.06	0.63	0.97	0.93	0.86	1.31	0.57	0.56	1.03	0.38	0.83
Al	մկգ/մ ³	0.02	0.02	0.03	0.03	0.01	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02
V	նգ/մ ³	0.31	0.14	0.24	0.25	0.05	0.31	0.11	0.51	1.56	0.04	0.35
Cr	նգ/մ ³	0.11	0.07	0.16	0.19	0.11	0.17	0.09	1.76	10.89	0.01	1.35
Fe	մկգ/մ ³	0.017	0.010	0.038	0.034	0.010	0.042	0.013	0.020	0.012	0.066	0.026
Mn	նգ/մ ³	2.49	1.74	2.24	3.32	0.76	4.55	1.87	1.36	1.99	0.34	2.07
Co	նգ/մ ³	0.03	0.02	0.04	0.04	0.01	0.05	0.02	0.02	0.03	0.00	0.03
Ni	նգ/մ ³	0.133	0.115	0.164	0.188	0.099	0.192	0.114	0.105	0.188	0.080	0.138
Cu	նգ/մ ³	0.2	0.4	0.5	0.3	0.1	0.4	0.3	0.4	0.2	0.2	0.30
Zn	նգ/մ ³	2.15	1.34	3.35	4.14	1.36	2.79	2.32	5.21	6.03	1.29	3.00
As	նգ/մ ³	0.09	0.05	0.05	0.11	0.02	0.18	0.06	0.10	0.15	0.03	0.08
Sr	նգ/մ ³	3.12	1.20	1.96	3.56	0.43	3.35	0.70	0.71	1.08	0.21	1.63
Mo	նգ/մ ³	1.10	1.19	0.64	0.70	0.16	1.16	1.29	1.27	1.96	0.36	0.98
Cd	նգ/մ ³	0.03	0.04	0.02	0.03	0.01	0.03	0.02	0.03	0.08	0.01	0.03
Sb	նգ/մ ³	0.083	0.061	0.076	0.091	0.040	0.076	0.050	0.063	0.119	0.020	0.068
Pb	նգ/մ ³	0.38	0.40	0.49	0.54	0.14	0.51	0.27	0.58	1.00	0.18	0.45

Մթնոլորտային օդում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

Ավտոմատ եղանակով

1. Ածխածնի մոնօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ
3. Ազոտի օքսիդներ
(մոնօքսիդ, երկօքսիդ,
օքսիդների գումար)
4. Գետնամերձ օզոն

Ոչ ավտոմատ եղանակով

**Շուրջօրյա ակտիվ
նմուշառման եղանակ**

1. Փոշի
2. Փոշու մեջ գտնվող
մետաղներ, տարրեր,
անիոններ
3. Ծծմբի երկօքսիդ
4. Ազոտի երկօքսիդ
5. Գետնամերձ օզոն

Պասիվ նմուշառման եղանակ

1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ազոտի երկօքսիդ

Մթնոլորտային օդում որոշ աղտոտիչների սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները (ՍԹԿ)

Աղտոտիչի անվանումը	Միջինացված ժամանակը	ՀՀ-ում, մգ/մ ³	ԱՀԿ-ում, մգ/մ ³	ԵՄ-ում, մգ/մ ³
Ածխածնի մոնօքսիդ (CO)	15 րոպե	-	100	-
	30 րոպե	5	60	-
	1 ժամ	-	30	-
	8 ժամ	-	10	10
	24 ժամ	3	-	-
Ազոտի երկօքսիդ (NO ₂)	1 ժամ	-	0.2	0.2 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 18 անգամից ավել)
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.04	-	0.125 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)
Ազոտի մոնօքսիդ (NO)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.06	-	-
Ազոտի օքսիդներ (NO _x)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	-	-	-
Օզոն (O ₃)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	0.12	-
	24 ժամ	0.03	-	-
Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)	10 րոպե	0.5	0.5	-
	1 ժամ	-	-	0.350 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.05	0.125	0.125 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)
Ընդհանուր փոշի	24 ժամ	0.15	-	-
Կապար	տարեկան միջին	-	0.0005	0.0005
Կադմիում	տարեկան միջին	-	0.000005	0.000005
Արսեն	տարեկան միջին	0.003	-	0.000006
Նիկել	տարեկան միջին	0.001	-	0.00002
Մոլիբդեն	24 ժամ	0.02	-	-
Կոբալտ	24 ժամ	0.001	-	-

**«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն»
արտահայտությունների սահմանումը**

Բնական միջավայրի արտակարգ բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մթնոլորտային օդի համար

Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի (ՍԹԿ) գերազանցումը.

- 20-29 անգամ. երբ այդ մակարդակը պահպանվում է 2 օրից ավելի
- 30-49 անգամ. երբ այդ մակարդակը պահպանվում է 8 ժամից ավելի
- 50 և ավելի անգամ:

Բնական միջավայրի բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մթնոլորտային օդի համար

- որոշվող նյութի պարունակության ՍԹԿ-ից 10 և ավելի անգամ գերազանցումը

Ծանոթագրություն. օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների նորմատիվները (ՍԹԿ) հաստատվել են ՀՀ Կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 2-ի N 160-Ն որոշմամբ:

EMEP-Եվրոպայի մոնիտորինգի և գնահատման ծրագիր (European Monitoring and Evaluation Programme)

Ինֆորմացիայի պահպանման և վերլուծության բաժին

E-mail: monitoring-info@mail.ru

Հեռ. 26-13-94

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Կոմիտաս 29